

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 12.

ZATERDAG 18 MAART 1916.

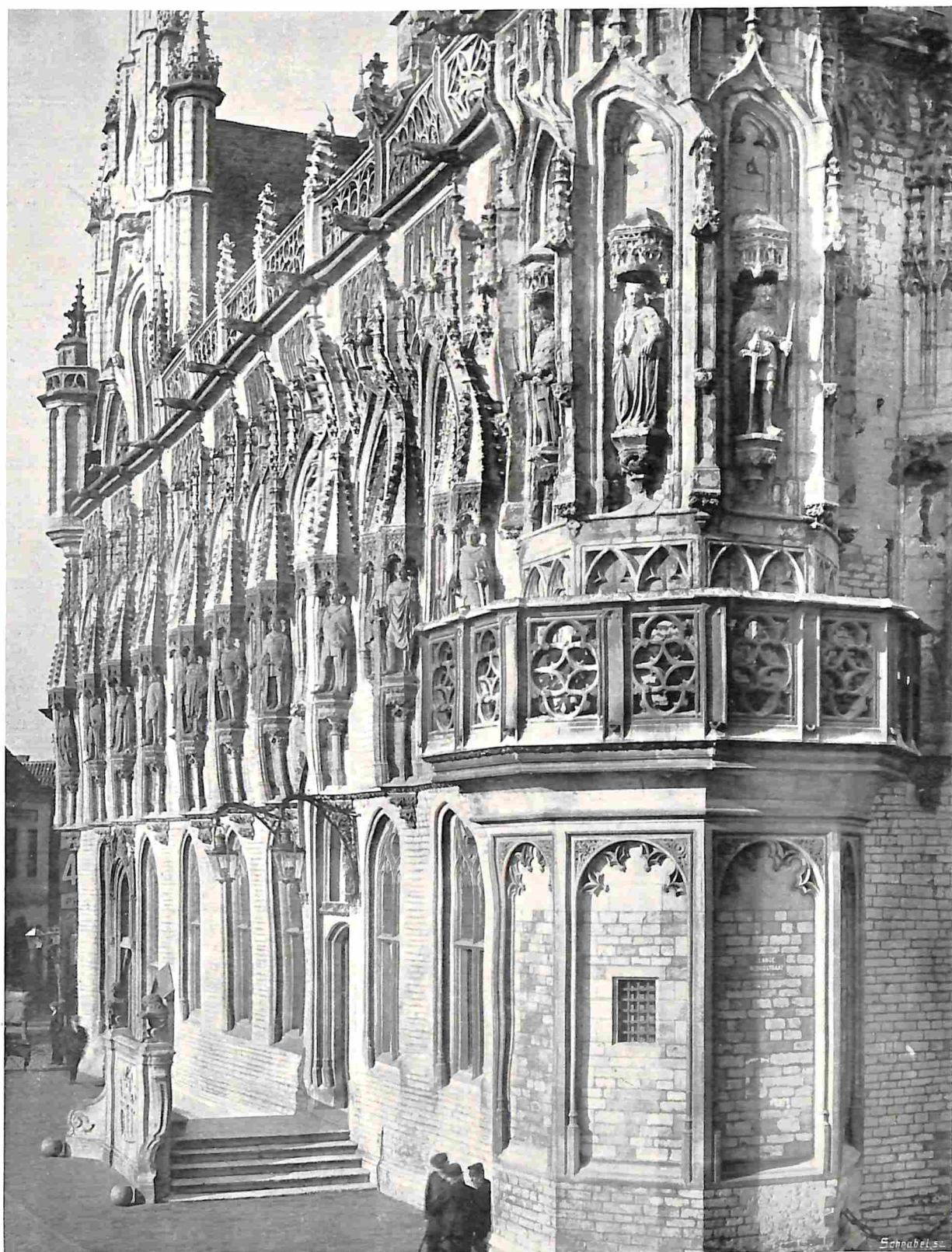

Foto C. Steenberg.

DE VOORGEVEL VAN HET STADHUIS TE MIDDELBURG.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN. UIT HET FRANSCH VAN GASTON LEROUX (12) BLZ 134

TWEE STEDEN VAN WALCHEREN, (VERVOLG), DOOR DR. H. BLINK, GEÏLLUSTREERD BLZ. 133, 136—141

SNELHEID VAN VOGELVLUCHT, DOOR A. B. WIGMAN BLZ. 136

EEN REGENRIJKE GESCHIEDENIS, DOOR TOM SCHILPER-OORT „ 137

ONTWERP EENER MODERNE SCHOONHEIDSLEER VOOR DEN TUINAANLEG, (V), DOOR LOUIS VAN DER SWAFLMEN, GEÏLLUSTREERD BLZ. 141—144

DE BLAUWE MUUR, UIT HET ENGELSCHE VAN RICHARD WASHBURN CHILD (33) BLZ. 144

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN

Uit het Fransch van GASTON LEROUX.

(12)

ZIJ verborgen zich dadelijk achter de planken en keken ingespannen toe.

Zij bemerkten toen een gebogen gestalte die over het bleke water gleeed, een oogenblik achter de wilgen verdween, en het geluid van een ketting deed hooren. Daarna kwam zij weer op den steilen oever en begon op wonderlijke wijze te loopen.

„'t Is de krombeenige Prosper!” zei Jacques.

„De doofstomme!” zei Fanny. „Kijk, hij sleept aan een van zijn krukken een net vol visch mee.” „Hij komt van 't visschen terug”, verklaarde Jacques. „Hij is met de schuit gaan visch stelen”.

„Ik wed, dat ze hem ziet!” meende Fanny.

„Doofstommen spreken niet”, zei Jacques.

„Ben je heelemaal zeker dat die dan doofstom is?”

Op deze vraag van zijn vrouw, waarvan hij op dat oogenblik het geheele gewicht besefte, antwoordde Jacques niet.

Zij spraken niets meer, want zij begrepen elkaar.

Prosper verwijderde zich snel voortdurend, met zijn net slingerend achter zich aan, waarvan de zilveren mazen van tijd tot tijd in den maneschijn glinsterden. Hij verdween tusschen 't populierenboschje in het bosch waar hij zijn geheimzinnige woning had.

„Ik geloof, dat we nu wel gaan kunnen”, zei Fanny. „Er is hier niets meer te zien.” En zij gingen op hun beurt naar huis door het park en het sluippoortje van den Isabella-toren, waarvan Jacques de sleutel bij zich had. De honden blaften zelfs niet.

Zij hadden afgesproken, dat als zij op een dergelijk uur, daar beneden, verrast werden, terwijl zij de wacht hielden bij het koepeltje, zij den ouden Saint Firmin van de grillen zijner vrouw op de hoogte zouden brengen; dan kon hij haar beter bewaken of haar laten opsluiten, dan konden haar praatjes geen kwaad meer en was zij niet langer gevaarlijk voor iedereen.

Maar er was nog iemand, een armzalig wezen, dat voor idioten en doofstom werd gehouden en dat in een ellendig hól van een grot in 't bosch woonde, dat nu nog meer dan zelfs Mevrouw Saint-Firmin hun geest in beslag nam.

XVII. HET GEVAAR NADERT.

Jacques bleef den volgenden dag aldoor op het kasteel, hij was niet tot enig werk in staat, sedert hij wist, dat de doode gezegd had: „Mijn lijk is in mijn koffer!”

Die zin had hem den geheelen nacht uit den slaap gehouden, had hem den heelen dag vervolgd en hem in gedachten naar den hoek in den kelder gevoerd, waar hij het lijk van zijn broer begraven had.

Nu Martha handelde, zag en hoorde als een somnambule werd haar somnambulisme in dit geval buitengewoon gevaarlijk en als haar werkelijk door iemand inlichtingen werden gegeven naderde misschien de ontkenning. Fanny riep alle bronnen van haar verstand te hulp om het gevaar te voorkomen, te bezweren en te doen verdwijnen.

Zij bezat een bovenmenselijke gave om zich goed te houden en vervulde haar huishoudelijke plichten op een wijze, die niemand een oogenblik deed vermoeden wat voor verschrikkelijks haar geheel en al in beslag nam. En toch dacht ook zij aan niets anders!

Voor haar leed 't geen twijfel of „iemand wist ervan”. Was het de kreupele, de toovenaar, zooals hij in den omtrek genoemd werd? Zou die idioten hun den slag toebrengen? Dat was haast niet te gelooven. Dat ongelukkige wezen scheen haar van te weinig betekenis te zijn en bovendien was 't bekend, dat hij doofstom was.

Zij wilde eens nagaan hoe lang zij hem al op de Rozengarde of op „de Reiger” had gekend, waar hij dikwijls kwam bedelen. Eensklaps schoot haar te binnen, dat zij een paar minuten, vóór Jacques op dien ongeluksmorgen in de automobiel op „de Reiger” terug was, Prosper had opgemerkt. Hij kon dus niet bij „het bewuste” tegenwoordig zijn geweest. Zij holde weg om dit Jacques te gaan vertellen, dien zij diep ter neergeslagen in zijn bureaustool vond zitten. Met het angstzweet op zijn voorhoofd moest hij precies vertellen, waar „het” gebeurd was. Hij verklaarde haar met doffe stem, dat het op meer dan een mijl afstand van het kasteel gebeurd was, in de buurt van het groote rond-point van Fresnaie, waarop verschillende lanen uitkomen.

Deze nauwkeurige herinnering bracht hen tot kalmte, wat Prosper betrof. Een gebeurtenis, die op dat oogenblik onverwachts plaats had gegrepen, stelde hen op dat punt bovendien totaal gerust. Het was omstreeks vijf uur. De dag neigde ten einde, toen een opzichter Jacques te spreken vroeg. Die opzichter vertelde, dat hij strikken van een strooper in het bosch had ontdekt; hij was op de loer gaan liggen en had den schuldige ontdekt. Het was niemand anders dan de toovenaar, die, toen hij opgemerkt was, het op een loopen had gezet, maar zóó, dat hij ongelukkigwijze gevallen was en waarschijnlijk zijn been gebroken had.

„En wat heb je met hem gedaan?” vroeg Fanny.

„Mijn jongen en ik hebben hem op onze geweren en op twee boomtakken meedragen. Hij kreunde voortdurend. Wij zaten erg met hem verlegen, maar 't zou niet christelijk geweest zijn om hem in zulk een toestand in het bosch te laten liggen.

„'t Is goed, dat je hem meegenomen hebt”, zei Fanny. „'t Is een arme man. Dokter Moutier moet maar eens zien, wat hem scheidt. Waar heb je hem gebracht?”

„Bij den portier!”

„Ik ga er dadelijk heen”.

Zij trok Jacques mee.

„Toe, darling, wees niet zoo neerslachtig. Hou je flink en blijf aan het geluk gelooven, dat ons vijf jaar lang heeft toegelachen en al weet iemand ervan, wanhoop dan toch nog niet, want vijf jaar lang heeft hij 't dan geweten en niets gezegd; misschien weet diegene niets, maar zou hij 't graag willen weten!”

Maar Jacques schudde 't hoofd.

„Er is iets in dit geval, waar wij niet bij kunnen”.

„Zwijg toch, kleine lieveling, er is in dit geval slechts een gek, die tot zwijgen gebracht moet worden of een klein, heel verstandig meisje, dat voor krankzinnige speelt en dat ook 't zwijgen zal worden opgelegd, dit zweer ik je!”

Hij zag haar voor zich staan en bewonderde haar geestkracht; zij zag er zoo dreigend uit, dat hij wat geruster werd en zich over zichzelf schaamde.

„Kom, laten wij onzen doofstomme gaan opzoeken”, besloot hij.

Dokter Moutier, die gestoord was in 't nakijken van een artikel over „de suggestie bij 't gebruik van trekpleisters”, was pruttelend gegaan. Hij had dit artikel voor de komst van professor Jaloux af willen hebben. Dokter Moutier was de eenige nog, die op 't kasteel was gebleven van alle gasten, die op de Rozengarde logeerden. Hij maakte gretig gebruik van dit verblijf, om de eerste aflevering van de „Astrale Geneeskunde” in elkaar te zetten, waarover Jaloux van de Akademie der Wetenschappen, dien hij elk oogenblik verwachtte, zijn meesterroog moest laten gaan.

Moutier beklaagde zich nog meer over den tijd, die 't hem kostte, toen hij zich dadelijk rekenschap gaf, dat men hem voor een kleinigheid gestoord had. „Een gewone verstuiking, al is ze heel pijnlijk ongetwijfeld” (want Prosper stootte onduidelijke klanken uit, zoodra men hem aanraakte, waartoe moed behoorde) bromde de dokter, die opstond en om water en zeep vroeg, om zijn handen te wasschen.

„Je moet een borstel met hondsgras, zeep en water nemen, om dien vuilen kerel schoon te wasschen”, zei hij tegen den opzichter en den portier, terwijl hij op den ongelukkigen man wees, die zich op zijn ellebogen trachtte op te richten, alsof hij wilde vluchten en wiens woeste bewegingen om zijn krukken schenen te vragen, die hij in een hoek had gesmeten.

„Daarna zal ik hem verbinden”, vervolgde vader Moutier, „en kan hij weer naar den duivel loopen!”

Op 't zelfde oogenblik dat Meneer en Mevrouw de la Boissière zich met weezin van dit treurig tooneel afwendden, zagen zij tot hunne niet geringe verbazing Juffrouw Hélier aankomen.

Doodsbleek en hoogst opgewonden, scheen zij niet bij machte om te spreken. „O, Mevrouw! Mevrouw!”

„Wat is er, juffrouw Hélier? Kom, spreek op! God! Er is toch niets met Jacques gebeurd?”

„Nee, Mevrouw, neen, niet met Jacques, maar met den kleinen François!”

„O, hè, u deed me schrikken!”

„Wat is François overkomen?” vroeg meneer de la Boissière met nadruk.

„O, gelukkig niets ergs, meneer”.

„Waarom is u dan in zoo'n opgewonden toestand?”

„Wegens mevrouw Saint-Firmin”.

„Wat? Wat? Mevrouw Saint Firmin? Wat heeft Mevrouw Saint Firmin gedaan?”

Fanny ging voor haar man staan, die als een espenblaadje beefde en herhaalde vijandig:

„Ja, wat heeft mevrouw Saint Firmin gedaan?”

„Zij is flauw gevallen, Mevrouw!”

„Flauw gevallen? En waar dat?”

„In Mevrouws kamer!”

„In mijn kamer! Wat beteekent dat?”

De dokter en Jacques liepen al vooruit en juffrouw Hélier gaf tekst en uitleg aan Fanny, die haar met vragen overstelpte, omdat zij niets van een dergelijke historie begreep en toch gaarne alles weten wilde.

Ziehier, wat gebeurd was: In den namiddag had de kleine François over hoofdpijn geklaagd, en juffrouw Hélier had hem naar bed gebracht, met 't plan den dokter te waarschuwen als het kind niet beter werd. Maar hij was bijna dadelijk in slaap gevallen en zij had hem rustig laten liggen, in de overtuiging dat zijn lichte ongesteldheid te wijten was aan de overdreven drukte, waarmee de kleine jongen den heelen morgen gespeeld had.

De gouvernante was daarna in de werkkamer gaan zitten, waar zij zeker was 't kind te kunnen hooren roepen en was met haar correspondentie begonnen. De kinderen hadden dien dag geen les. Germaine en Jacques waren met Lydia gaan wandelen. Niets verbrak de groote stilte in het kasteel, en niet het minste gerucht had juffrouw Hélier kunnen ontgaan. Slechts de toiletkamer der kinderen scheidde de werkkamer van François' kamer. Om de rust van den kleinen jongen niet te storen, had juffrouw Hélier de deur van de werkkamer, waar zij zat te schrijven, dicht gedaan, maar zij had uit voorzorg, die welke toegang gaf tot de beide andere vertrekken wijd open laten staan. Twee uren waren ongeveer op die wijze verstreken. Verbaasd over het lange slapen van den kleine, was juffrouw Hélier eindelijk opgestaan, had de deur van de toiletkamer geopend en dadelijk een luide gil geslaakt. Een afschuwelijke gaslucht benam haar den adem! Zij sprak zich moed in en snelde naar de kamer van den kleine. Hoe groot was haar ontzetting, toen zij bemerkte, dat het kind niet meer in zijn bedje lag en dat het raam van de kamer open stond. Als krankzinnig liep zij verder en kwam zoo in Mevrouw de la Boissière's kamer, waar zij den wakker wordenden jongen in het bed van zijn tante zag liggen en aan het voeteneinde Mevrouw Saint Firmin in een flauwte! Daarin lag zij nog, want juffrouw Hélier en de kamenier hadden tevergeefs gepoogd haar bij te brengen.

„Ik voor mij houd het er voor”, besloot de gouvernante die moeite had Mevrouw de la Boissière bij te houden, „dat Mevrouw Saint Firmin den kleine gered heeft. Zij is zeker in de kamer gekomen, heeft de gaslucht geroken, 't raam open geschoven, François in uw kamer overgedragen en is daar flauw gevallen!”

„'t Is mogelijk”, antwoordde Fanny al hollend, tusschen haar tanden door, „maar hoe kan Mevrouw Saint-Firmin er op 't juiste oogenblik geweest zijn, om in uw plaats den kleine te redden?”

„O, Mevrouw!”

Juffrouw Hélier had het verwijt begrepen. 't Deed haar pijn en zij zuchtte: „Zijn vader, die mijn toewijding kende, zou mij bij zijn leven nooit iets dergelijks gezegd hebben.” Zij sleepte zich met knikkende knieën achter Fanny voort. Juffrouw Hélier hield den vader nu voor dood. Sedert de tafel gesproken had, twijfelde zij er niet meer aan. 's Avonds sloot zij zich op in haar kamer in den Isabella-toren, legde haar handen op het mahoniehouten tafeltje en bracht nachten door al roepend: „is de geest daar?” en gaf hem hardop inlichtingen omtrent de vorderingen der kinderen. Soms sloot zij zich zelfs met de kinderen en den geest op en hield dan séances, die ten eerste de nieuwsgierigheid opwekten van Lydia, het fräulein dat zij overigens voor geen cent vertrouwde. Het troostte haar, dat de geest geen antwoord gaf (want hij antwoordde haar niet) ook al bleef zij tot het aanbreeken van den dag met hem spreken.

Zij benijdde Mevrouw Saint Firmin, die in een onmiddellijke verbinding met den geest van André scheen te staan en 't leed voor juffrouw Hélier geen twijfel, dat de ziel van den overledene zelf de schreden van de notarisvrouw zoo wonderbaarlijk had geleid naar de kamer van den kleinen jongen, die door gas bedwelmd raakte. Waarom was de geest Mevrouw Saint Firmin gaan halen, die zich een eind daar vandaan bevond, terwijl zij vlak bij zat! Maar sedert zij aan spiritisme deed hield de gouvernante rekening met de grillen der dooden.

Zij had er heel wat voor gegeven om uit Martha's eigen mond de bevestiging van haar veronderstellingen te vernemen. Tot haar grooten schrik helaas werd de deur door Fanny voor haar neus dicht gesmeten. Daarom bleef zij achter de deur staan luisteren.

Op dat oogenblik kwam de arme kleine mevrouw Saint Firmin tot zich zelf, dank zij de krachtige maatregelen van den dokter en begon dingen te zeggen, die een geloovige spiritiste als juffrouw Hélier met een heilige vreugde zouden vervullen, maar die het nuchtere verstand van Mevrouw de la Boissière hoe langer hoe meer verontrustten, die het onzuivere geweten van Jacques tot in 't diepst van zijn ziel kwelden en die veel te denken gaven aan dokter Moutier, die voortdurend ontzet was, op zijn weg verschijnsels te ontmoeten, die eenigen grond gaven aan zijn *astrale theorieën*.

Martha informeerde eerst naar de gezondheid van het kind en deed toen het volgende zonderlinge verhaal:

„Ik maakte in den schemer mijn gewone wandeling langs den oever, toen plotseling uit den nevel, die reeds boven de rivier zweefde, André's gestalte vlak bij mij opdook.”

„'t Is dus pas een uur geleden, dat die verschijning door je gezien is?” viel Fanny haar in de rede.

„Hij is zeker erg vroeg geweest, ja 't was ongeveer kwart voor vijf, denk ik”.

„Ga verder, kindlief”. „Maar”, dacht Fanny, „'t kan de kreupele dus niet zijn, die was toen al een uur in handen van den opzichter en zijn zoon”, en Fanny zoo denkende, had 't bij het rechte eind.

„Ik zag dus André”, ging Mevrouw Saint Firmin verder. „Ik verbaasde mij niet erg over zijn komst, ofschoon 't niet zijn gewoonte was zoo vroeg er te wezen, maar 'k had den vorigen nacht tevergeefs op hem gewacht en mijn ziel had hem zoo vurig en ongeduldig geroepen, dat ik wel dacht, dat hij niet den moed zou hebben mij langer te *weerstaan*.”

Ik zei dan ook dadelijk tegen hem: „André, ik wachtte op je, waarom ben je gisterennacht niet gekomen? Waar was je? Waarom blijf je niet aldoor bij me? Je merkt wel dat het leven zonder jou voor mij een kwelling is? Wat doe je toch als je niet bij mij bent?”

Toen zei de verschijning, (want in den nevel scheen hij mij een doorschijnend wezen toe en zoo licht, dat ik elk oogenblik vreesde hem als de damp, die mij omhulde, te zien oplossen), toen zei de verschijning: „Martha, je moet een wakend oog over de kinderen houden!”

Zijn stem was oneindig droevig, toen hij dit zei en deed mijn hart stilstaan: van dat oogenblik af begon ik te begrijpen, dat hun een ongeluk bedreigde.

„Goede God!” riep ik, „er is hun toch niets overkomen?”

André antwoordde alleen: „Ga naar hen toe, want een doode kan niet altijd aanwezig zijn! Ik mag niet altijd doen, wat ik wil!”

„Ben je erg ongelukkig, André?”

Toen antwoordde hij:

„Het is het geheim van den dood! Ik kan niets zeggen! Maar kom mee!”

„Waar wil je dan, dat ik naar toe ga?”

Maar hij gaf me geen antwoord, alleen voelde ik een marmeren hand op mijn pols. Nooit had ik kunnen vermoeden, dat de hand van een doode zoo zwaar zou wegen.

De mijne was zoo licht in die steenen greep. Als ik had willen weerstreven, had ik dit niet gekund. Hij sleepte me mee naar het populierenboschje en bracht me door de velden hierheen.

Zijn witte verschijning echter was in den avond, die begon te vallen, bijna zwart geworden. Hij sprak geen woord. Hij duwde het poortje van het park open en steeds stilzwijgend liepen wij het park door. 't Was 'n buitengewoon geval, ik was nieuwsgierig, maar niet verschrikt. Ik beklagde hem alleen over hetgeen hij gezegd had en ik dacht huiverend dat de ongelukkige zeker wegens een doodzonde vermoord was.

Wij ontmoetten niemand in het park, niemand op de stoep, niemand in de vestibule. Het kasteel was bijna geheel in duisternis gehuld en weldra zag ik de verschijning niet meer, maar voelde nog altijd zijn handdruk. De deuren gingen in het duister voor ons open en sloten zich achter ons. Ik hoorde ze duidelijk open en dichtgaan. Zóó kwamen we in deze kamer, waar nog een beetje schemerlicht was, niet veel, maar voldoende om den kleinen François in zijn bedje te zien liggen. De geest was weer zichtbaar geworden. Hij liet mijn hand los en ik zag hem over het bed heenbuigen. Toen zuchtte hij diep en zei: „Zorg voor hem!”

Daarna zag ik hem niet meer.

Maar ik hoorde de deur, die toegang tot de kinderkamer geeft, open en dicht gaan.

Toen ik niet meer door zijn tegenwoordigheid staande werd gehouden, voelde ik mijn handen wegzinken en ik viel op het tapijt neer.

Ik ben werkelijk zoo zwak, o zoo zwak, ik geloof, dat ik alleen nog maar in zijn tegenwoordigheid kan leven, och, het zou maar beter zijn, als ik heelemaal stierf! Nu, heb ik u alles ter uwer waarschuwing verteld, wat ik weet, wat ik gezien en gehoord heb. In 't kort, André waarschuwde u bij monde van mij, dat de kinderen door een ongeluk bedreigd worden. Hij wilde, dat ik voor ze zou zorgen, maar ik mis er de kracht toe, *ik zelve handel toch ook niet uit eigen beweging?* Mijn man komt aanstonds uit zijn studeerkamer en zal mij overal zoeken! Hij komt dan hier en zal mij met zich terugnemen! Belooft mij op de kinderen te passen! Dat is de opdracht van den doode!”

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberg.

GEZICHT VAN DE ROTTERDAMSCH KAAI TE MIDDELBURG OP DROOGDOK EN DAM
OP DEN ACHTERGROND DE ABDIJTOREN.

TWEE STEDEN VAN WALCHEREN.

I. OPKOMST EN STADSSCHOON VAN MIDDELBURG.

(Vervolg).

WIJ wenden ons in de eerste plaats naar de Grootte Markt, een der ruimste stadspleinen, 7800 M². van oppervlakte, waarop acht straten uitloopen. Hoewel de omringende huizen de Markt niet meer de schilderachtige omlijsting geven, die een plaat van 1605 ons doet kennen, is de Markt toch nog altijd een mooi gedeelte, en vooral schoon door het Raadhuis met het daaraan verbonden Vleeschhuis aan de westzijde. De verbinding van beide wijst er op, dat vroeger de stedelijke overheid ook de verzorging der stad met voedsel reeds tot een onderwerp harer bemoeiing rekende. Aan deze markt stond eens ook de St. Maarten- of West-Monsterkerk, een gebouw reeds in 1180 aanwezig, dat in 1575 wegens bouwvalligheid is afgebroken.

Toen in 1426 Middelburg bij een grooten brand zijn stadhuis, dat uit de tweede helft der 13e eeuw dagteekende, had verloren, werd een terrein ten oosten der West-Monsterkerk aangekocht, om er een nieuw raadhuis te bouwen. Het ontwerp daartoe werd gemaakt door Anthonius Kelderman en diens zonen, een kunstenaarsgeslacht te Mechelen, aan wiens kunstzin menig gebouw der 16e eeuw is te danken. Het nieuwe Raadhuis bestond blijkbaar op elk zijner beide verdiepingen slechts uit één zaal met aangrenzende overwelfde schrijfkamer en één torenvertrek. De ingang met pui was in den eindgevel, de Noordstraat, en de raadkamer lag boven 't nieuwe huis, waar in 1480 een altaar werd gemaakt en vóór de vergaderingen een mis werd gelezen, de eene week door de minder-broeders, de andere week door de Augustijner. Boven den ingang van het stadhuis stond een Onze Lieve Vrouwe beeldje, en ter weerszijden van de steege, de buitentrapp, werden winkeltjes verhuurd aan schrijvers. In de benedenzaal, de Heerenzaal, werd de Vierschaar gespannen, en in twee ijzeren beugels stond de roede van den baljuw.

Eerst in de volgende eeuw werd, na aankoop van verscheiden panden, bezijden dit Raadhuis het vleeschhuis gebouwd, bestaande uit een hal, waarvan de verdieping bij het Raadhuis werd aangetrokken, en terzelfder tijd, 1506—'22, werd de sierlijke torenbouw van den middenbouw door Anthonius Kelderman voltooid. Een zeszijdig getralied huisje, op den buitenhoek der Vleeschhal, diende tot kooi voor twee arenden, door de stad onderhouden. Eerst na de genoemde afbraak der West-Monsterkerk in 1575 kwam het Raadhuis tot zijn volle recht als kunstwerk. Het is, zegt de deskundige C. H. Peters, het rijkst bewerkte raadhuis, dat wij uit onze middeleeuwsche periode bezitten. Vooral de 56 M. hooge toren geeft er een bijzonder cachet aan, en is met zijn achtkante lantaarn, gesteund door de uit den vierkanten omgang opkomende hoektorentjes met elegante spitsen werkelijk een meesterstuk, een genot om te zien, vooral als de zon er leven

en kleur aan geeft, elke lijn doet spreken, en alle vormen in gratie doet uitkomen.

De voorgevel is geheel van Bentheimer steen; het beneden-gedeelte is in decoratief opzicht vlak en stil gehouden, maar daardoor komt de verdieping met haar rijk bewerkte venster-dammen, elk met twee, onder baldakijns staande bijna levens-groote steenen beelden der graven van Holland en Zeeland, beginnend met Dirk I en eindigende met Karel V, des te meer uit. Oorspronkelijk waren die beelden met kleuren en verguldsel opgeluisterd, dat later bij herstellingen is weggelaten. Boven de vensters is het geveldak tot aan de dakgoot met maas- of traceerwerk geleed, en boven de dakgoot is een steenen ballustrade met pinakels aangebracht. Inwendig is dit gebouw geheel veranderd, alleen de groote zolderzaal behield haar afmeting en cachet.

Na de voltooiing van den gevel in de 16e eeuw had er nog verbouwing plaats in 1670 en vooral in 1780—'84, toen de architect Coenraad Kayser een nieuwen zijgevel in de Noordstraat maakte.

Het Middelburgsche Raadhuis is ons laatste en schitterendst uitgevoerde raadhuis in middeleeuwschen stijl, die in de 16e eeuw door den renaissancestijl meer en meer werd verdrongen.

Dit raadhuis is in de laatste jaren door de samenwerking van Rijk en Gemeente met de uiterste zorg gerestaureerd en in den oorspronkelijken staat gebracht. In het beneden gedeelte vindt men nog de voormalige vierschaar met mooi gesneden banken en deurportaal van 1639, vervaardigd door Mahy van Seel. In de gerestaureerde bovenvoorzaal vindt men thans een verzameling van oudheden, antiquiteiten, schilderijen, teekeningen, die zeer bezienswaardig is. Verder ligt boven de Raadzaal, met eikenhout beschoten en met purperfluweel behangen. Een verzameling portretten van het Zeeuwsche admiralen-geslacht der Evertsens en het Stedelijk archief worden in het Raadhuis gevonden. De vleeschhal wordt thans gebruikt voor groenteveilingen.

(Wordt vervolgd).

Dr. H. BLINK.

Snelheid van Vogelvlucht.

Niet lang geleden heeft een Engelsch afgevaardigde, Mr. H. Booth, een zonderlinge weddenschap verloren. Hij had nl. gewed, dat hij sneller van Londen naar Pontrefact (in York) kon komen als een van de 70 postduiven, die tegelijkertijd opgelaten werden. Terwijl men de duiven losliet, jaagde Booth in een auto van 't Parlement naar 't station King's Cross. Daar sprong hij in den gereedstaanden sneltrein, die hem in drie uren naar Doncaster voerde. Op deze plaats stond weer een automobiel klaar, welke met Booth in 'n half uur naar Pontrefact raasde.

Te laat echter!

Reeds een kwartier vroeger toch waren drie stuks der te Londen vrijgelaten postduiven op den til teruggekeerd!

WIGMAN.

EEN REGENRIJKE GESCHIEDENIS.

'S MORGENS vroeg zouden we weggaan, m'n vrouw en ik, in een van die knusse twee persoons-auto-tjes, waar je, met 'n klein klaptafeltje er nog in, zonder bezwaar in zoudt kunnen theedrinken, ja zelfs dineren, als 't moest; immers je warmt op de radiator alles wat je hebben wil en met zoo'n centrale verwarming bij je kun je nooit kwaad, zelfs niet bij 't koudste weer!

Weinig menschen weten, hoe je op reis met zoo'n wagentje, zelfs midden in den winter, het je aangenaam kunt maken. Met 'n flinke plaid en 'n paar flinke jassen, zit je achter het voorruitje, dat van voren fijn afsluit, zelfs bij het koudste weer als thuis bij je kachel. Met dit onafscheidelijk voordeel er aan verbonden, dat je steeds om je heen de zuiverste lucht inademt en geniet van de Hollandsche of Geldersche dreven, waarlangs de weg voert, die je afrijdt. 'n Beetje onderuit geleund dan in het wagentje, zóó dat je even schrap zit, en je knieën een natuurlijke veering vormen bij sommige, uit terreinsgesteldheden voortvloeiende schokjes, en je hebt 't genoeglijkste kleine vervoermiddel dat er bestaat en een der meest betrouwbare ook.

Maar er zijn dagen, waarop de pechduivel 's morgens met 'n verkeerd been uit bed is gestapt en dan met 'n venijnig oog loert op de gelegenheid om iemand murw te krijgen. O wee, indien hij dan bij het opstaan uwen vroolijken lach van verre hoort, of vroolijk gezang hem in de ooren klinkt, want als 'n havik op z'n prooi, schiet-ie er op af.

Zoo was 't ook thans gegaan.

's Morgens, toen we opstonden, had de zon geschinen, en kwinkelerend als 'n jonge vink, die zich verheugt op 'n schoonen dag, was m'n jeugdige levensgezellin, al vroeg uit de veeren geweest. We zouden dien dag naar den Haag gaan en twee dagen wegblijven, we zouden dus van onze dorpsrust afstand doen, en naar de stad trekken! En de stad, dat beteekende winkels en licht, winkels en tango-tea, winkels en bioscope en ten slotte nog eens winkels, winkels en wéér winkels. En winkels, vriendelijke lezers, dat zijn de op ons dorp schaarsch voorkomende geneughten des levens, dat zijn lichte, ruime paradijzen, 'tzij vol met sneeuw-witte, lila, havana-bruine, wijn-roode, goud-gele zijden, en andere heerlijkheden, die der vrouwen gang maken tot eene aan het ruischen van 'n dennenbosch gelijk —, 'tzij vol met, de reukorganen vleiende flaconnetjes en doosjes en andere geurige bekoringsmiddelen, die ons het leven aangenaam maken, wijl het goed verzorgd wordt. Want al is ons dorp mooi, en al schijnt de zon over de groene heuvelen met veel schooner glans, dan over het perkje in een stadstuintje, toch is de stad de bron der levensgeneughten, welke wij nodig hebben om ons moderne zelfrespect als kultuurmenschen recht te doen weervaren, en we zouden het buiten-zijn niet naar waarde schatten, indien we ons niet veroorloofden van tijd tot tijd onder te duiken in de licht-orgiën van Hoofd- of Hofstad. Komen we dan terug, dan is het gebeurd, dat de pakjes tot op de treeplank stonden gebonden. Want we nemen altijd alles méé. We willen dan als we thuis komen, nóg eens 't genoeg belevén, om stuk voor stuk al het meegebrachte schoons te bewonderen, en het moet dan als 'n lawine van pakjes en pakken zijn, die we uitstorten op de tafel en de stoelen; en als er dan op m'n schrijftafel nog 'n stapel post prijkt om te doorworstelen, met nieuwe tijdschriften, platen, boeken en boekjes en vele brieven, dan gaan we echt genoeglijk, gezeten als gierigaards tusschen hunne dukaten, weer de nieuwe weken van onze ballingschap in.

Buiten-menschen, in den waren zin van 't woord, en al houden we nog zoo van 't buitenwonen, zijn we dus, geloof ik, niet. Je hebt van die menschen, die buiten wortel schieten, die er hun winterslaap doen, en gewekt worden met 't eerste groene sprietje dat den kop opsteekt. Van die menschen die in den grond buiten, als, om zoo te zeggen, gepóót staan, zooals de wortels van 'n eik de grond ingeklauwd zitten, en wier gezicht geworden is als de schors van 'n kastanje. Van die menschen, waarvan je je verwondert, dat er nog geen knoppen uitloopen, waar je in hun haar zoudt willen zoeken naar molssla. Of anderen, die met de regelmaat van de jaargetijden, op de altijd zelfde wandelingen, en op dezelfde uren, van kleding verwisselen, naar gelang van de wisseling der natuur, die in de lente uit hun winterjas ontluiken, wien 's zomers 't luchtige lustre jasje kleedt, terwijl 'n gele strooheid het gebruind gelaat tot 'n groot formaat zonnebloem maakt, wier overjas in de herfst de bruine tinten der vallende eikenblaren aanneemt, om in den winter de groezelige sneeuwman te gelijken, die de jongens op 't schoolplein met

gemeenschappelijke krachten hebben opgericht en die denken doet aan de bekende Engelsche plaat van: „Portrait; artist unknown!”

Trouwens, zóó wordt je niet in 'n paar maanden, en wie weet, wandel ik zelve, dezen buitenmensch gelijk, wel over 'n jaar of wat langs de grintwegen van ons dorp, om met zielige meewarigheid te staren op naar de stad trekkende of van de stad komende nieuwelingen, terwijl m'n vrouw in de tuin boontjes plukt, of de kippen kamt.

Hoe 't zij, onze gang naar de stad is 'n bad in levensgenoeven voor ons, en dus kwinkelerde m'n vrouw dien morgen als 'n jonge leeuwerik.

De zon deed echter raar. Na 'n uurtje te zijn verzezen, ging ze weer naar bed, als 'n zieke, wien het opstaan maar half bevalt, en voor we wegreden, was 'n grijzige nevelsluier over de ons omringende bosschen en heuvels neergedaald. Zelfs sloegen, toen ik met de kleine two-seater van de garage kwam, eenige kleine regendruppen te pletter tegen de voorruit. Maar never mind!

We installeerden ons. Koffer achterop, city-bag tusschen ons in, plaid om de beenen, kraag op, handen in de mof, en ik m'n handschoenen aan: L'embarquement pour Cithère! Gas, 'n druk op 't voetpedaal, 'n hefboom-beweging en daar gingen we....

— 't Gaat regenen, voorspelde m'n tochtgenoot. De zon is weg.... ontdekte ze.

— 't Zal wel opklaren, antwoordde ik, om de stemming niet te bederven. Want vrouwen zijn gevoelig voor het weer als poesen of als paardehaar.

Maar het klaarde niet op. Het dorp uit, vriendelijk nagegroet door sommige inboorlingen, snorden we den straatweg naar Utrecht op. De breede laan, somber in de wintersche grijsheid, nu der zonnelach verdwenen was, strekte zich voor ons uit.... Vol gas en als 'n motorbootje puffend en ronkend „bevoeren” we met 't kleine ding den straatweg. 'n Vochtige kilte kwam ons tegemoet: De groote villa's, even zichtbaar van den weg af, tusschen het hoog geboomte door, nevelden weg. Meer druppelen voegden zich bij de enkelen, die tegen de voorruit sloegen, en vóór we Driebergen bereikten kletterde 'n naarstig buitje neer, zoodat we

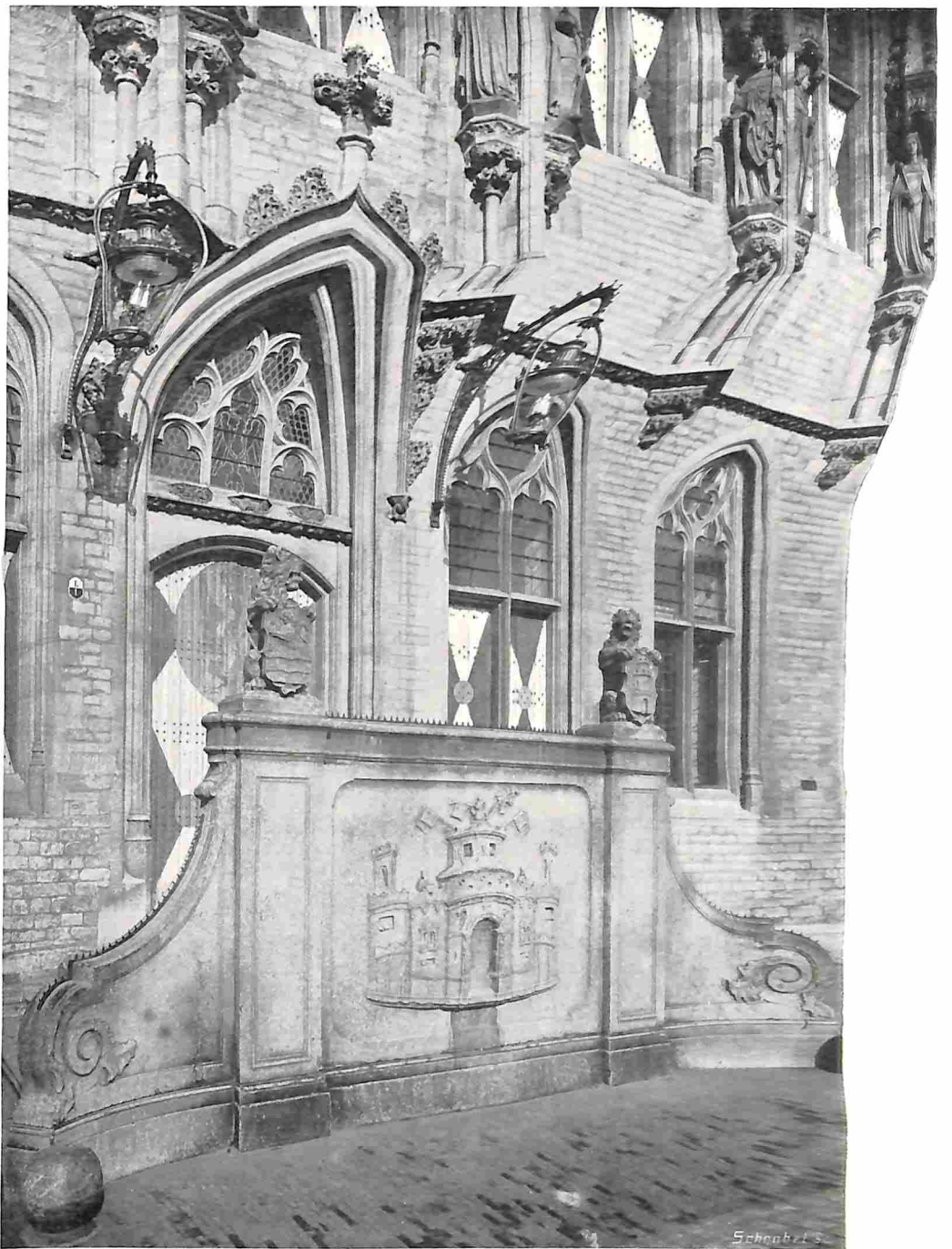

Foto C. Steenberg.

HOOFDINGANG VAN HET STADHUIS TE MIDDELBURG.

ons haastten te stoppen om de kap op te zetten.

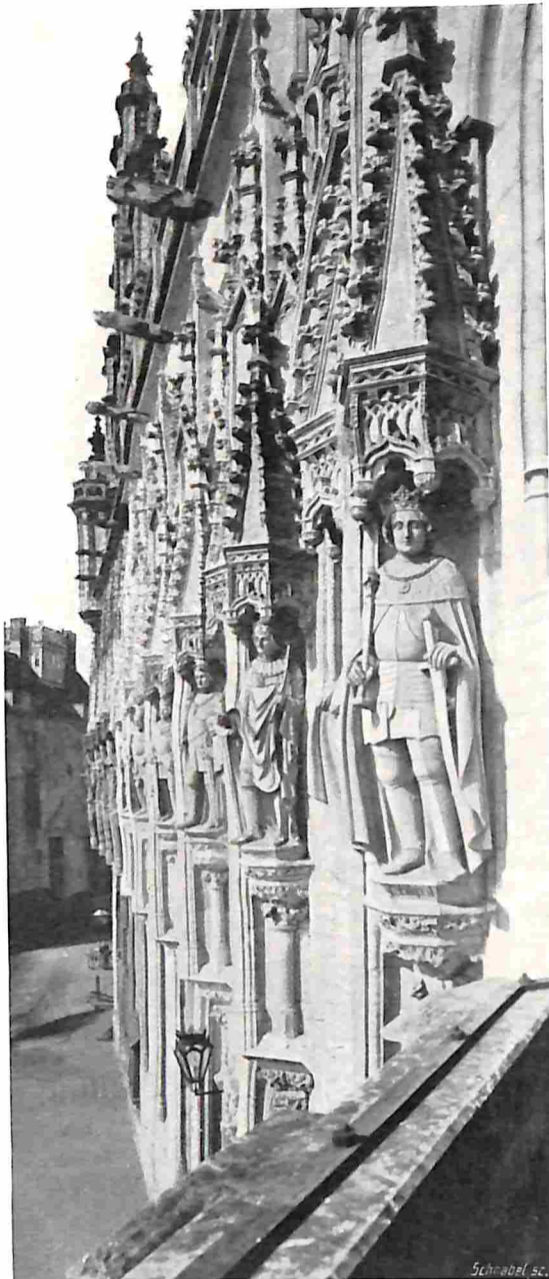
De kap op, dat veranderde de situatie. Van nu af lagen we in 'n groote scheepskooi met z'n tweeën; onder de plaid met het gespannen, goed beschermende kapje vlak boven ons hoofd, waarop het prettig kletterde, waren we nu als 'n arkje geworden in de zondvloed des hemels, die onafgebroken neerstroomde en langs de voorruit neergutste. Gedoken in onze dichte omkleeding staarden we uit het natte, opeens zeurige landschap, over den weg, waar van doodelijk bedroefde boomen de dikke tranen-druppelen neerpétsten op het bolle steenvlak. Over ons huifde het grauwe kapje zich. Binnen, in het kleine auto-interieurtje heerschte 'n knusse schemer, doordrongen van de warmte van de motor. Voor ons wipten de radiatorknop en de spatborden op en neer, en schoten de natte straat-steenen onder het wagentje weg, dat bromde en gromde en door de viezige nattigheid ons onverstoortbaar heen droeg. Wat kille lucht ventileerde soms onze kleine binnenkamer, terwijl uit 'n tasch, m'n vrouw keurige sandwiches tooverde, die we met smaak verorberden, als zaten we thuis. Daarna 'n goede sigaar en we lachten wat om de nattigheid en de regen buiten.

Dat lachen... Nog steeds grijsde de pechduivel achter ons. Hij was 't die de wolken voor de zon geblazen en den vol luister begonnen dag vertroebeld had. Hij was 't, die vervolgens, toen hij zag, dat het vooruitzicht van 'n grijze dag, niet ons genoegen dooven kon, door 'n pijpesteel wat regendruppels tegen de voorruit had geblazen, om ons 'n regenidee te geven en hij was het ten slotte geweest, die toen hij ontdekte, dat die regendruppen óók niet gebaat hadden, de wolken als 'n citroen ineen had geperst, zoodat op z'n van woede-briesenden adem, 'n kletterende regenbui was neergevallen en we onze kap hadden moeten opzetten. En nu zaten die twee lachende stervelingen daar waarachtig onder 't kapje, droog en warm te zingen en te fluiten, dat de zeldzame voorbijgangers het kleine drijfnatte wagentje nazagen, en vonden, dat die twee zich van den neerplassenden regen toch wel 'n héél klein schijntje aantrokken!

Maar de twee stervelingen waren aan 't plannen beramen. Een wijze les: beraam nooit te voren plannen, of tenminste als je op zoo duidelijke wijze gedwarsboomd wordt, spreek ze niet hardop uit. Fluister ze desnoods als 'n zoet geheim, maar doe niet als wij en roep ze elkaar vroolijk toe. Wij hadden die onvoorzichtigheid. We spraken af te lunchen in Utrecht, en berekenden dat we tijd genoeg zouden hebben om te gaan tango-tea-en in Central in den Haag. We rekenden twee uur voor Utrecht-den Haag, wat opknappen, dan zouden we half vijf op ons gemak de prettig aandoende mulligheid van de warme droge Perzische tapijten loopers van Central onder onze voetjes voelen, om na dezen rit in de regen ons zelve te laven aan 'n weldoende kop thee of 'n Manhattan-cocktail, en te zien naar de tango-dansers, wat we 'n welverdiend slot van den thans aanbreekenden middag vonden.

Utrecht was even nat en nauw en slibberig als immer. We lunchten op 't Vreeburg; onderwijl werd 't droog. En daar verlustigden we ons in. Maar niet was de lunch verorberd, of de sluizen boven gingen weer open. We kropen inderhaast weer te kooi onder het kleine kapje, dat beschermend zich boven onze hoofden uitstreekte, paktten ons weer lekker in, verwarmd door het weldadige middagmaal en reden af.

Recht uit ging het den Ouden Rijn langs. Voor den brug van het Merwede-kanaal moesten we wachten; 'n lange sleep Rijn-aken. Opeens zei m'n vrouw: — Heb je nog genoeg benzine? — 'n Volle bus achterin, was m'n antwoord; ik dacht aan den avond te voren, toen ik die er in gelegd had. En we wachtten op het doortrekken van de sleep, die tergend langzaam door 'n kleine puffer van 'n stoomboot werd voortgetrokken. M'n vrouw greep, verveeld, de kaart uit het hokje voor ons en begon die na te snuffelen. Waren we niet zoo vroolijk fluitend op reis gegaan, en daardoor tot in 't lichtzinnige opgeruimd, dan had ik die plotse-linge opmerking, zoeven geuit door m'n vrouw, méér aandacht moeten schenken! Want de vrouw heeft 'n fijne intuïtie voor des duivels, en dus óók voor des pechduivels oogmerken, en ongetwijfeld ware het mijn plicht geweest in dit moment nóg eens te onderzoeken of die benzine er wèrkelijk was! Maar géén oogenblik dacht ik daaraan, temeer daar ik mij vermeide in de knusheid van ons kleine interieurtje, en bovendien handiglijk van het gezegde afgeleid werd, door een vraag van m'n reisgenoot.

DETAIL VAN DEN VOORGEVEL VAN
HET STADHUIS TE MIDDELBURG.

— Is dat de weg, vroeg ze, na n oogenblik, dat kronkelding langs Woerden, en laat eens zien, .. Zwammerdam?

— Ja, was m'n antwoord en ik dreunde af, het al op school geleerde rijtje: „Bodegraven, Zwammerdam, Oudshoorn, 'Alphen, Koudekerk, Leiderdorp, Leiden...”

Net ging de brug dicht en de hekken op, en langs 'n heele ploeg werkvolk schoven we voort; toen kwam de weg vrij, tweede ingeschakeld, derde... en daar reden we weer. De kaart rustte op haar schoot.

Ze zat nog in gepeins.

— Hoe lang is 't tot den Haag? vroeg ze.

— 70 K.M. ongeveer....

— Is er geen andere weg?

— Jawel, maar niet nader.

— Welke dan?

— Over Gouda, Waddinxveen-Moerkapelle op Zegwaard en Leidschendam aan.

— Kunnen we die niet rijden?

— Waarom?

— Deze, die we nu rijden is toch die weg over de 64 bruggetjes, niet?

— Juist.

— Nou, die vervelen me. Ik word al ziek, als ik er aan denk, vier en zestig van die hobbeldingen....

We schoven er net over een heen.

— Dat is nummer zes al, 'k word er zeeziek van, ging ze door.

— Wat wou je dan?

— Kunnen we niet over Gouda rijden?

— 't Is geen mooie weg! En 't is om!

— Is 't heusch om?

We reden door Oudenrijn. 't Antwoord bleef uit.

— Hoe heet het hier?

— Oudenrijn, kindje....

— Aardig dorpje....

Ze mediteerde, de regen gutste onafgebroken op 't kapje en het kleine springende wagentje, dat voortstootte langs de vaart, waarin duizenden kringetjes het vlakke wateroppervlak vertroebelden. In de verte over de weiden hing 'n nevelachtige sluier van regen; grijs lagen boerenhoeven hier en daar verspreid. Dunne boompjes stonden kaal en druipend langs de weg, triest en verveeld, de toppen druilerig gebogen. De lucht hing laag neer en was grauw en kleurloos als 'n natte dweil.

We naderden Harmelen, reden er door heen, wat natte huizen, met bijna geen menschen op straat. Het motortje gonsde. We kregen 'n vaag huiverig gevoel. De regendrupte langzaam langs de portieren. Ze sloeg dicht de plaid om zich heen.

— 't Waait hier in, zei ze, toen we weer buiten reden.

De wind was 'n beetje opgestoken en woei uit 't Zuidwesten ons kleine motorwinkje binnen. We trokken nu op Woerden aan. Links kronkelde met den weg de Rijn mede, de natte grasoevers bekabbelend en met de rij natte popels regelmatig gezoomd. Toen kwam het bruggetje, het zooveelste, het hoogste, dat haaks op den weg staat, en nu met de rivier rechts naderden we Woerden.

Het eindeloze Woerden door en de gemeente Rietveld, deszelfs verlengde, tusschen de pannebakkerijen door gingen we verder, steeds verder. M'n vrouw peinsde. De kaart lag naast 'r. Ze zat gedoken in 't hoekje als 'n natte poes, aan de eene kant nat van den binnen druppenden regen. En steeds reden we maar langs de vaart. De eene natte boerderij volgde op de andere, de eene weigrensde aan de andere, de eene kronkelding volgde op de andere, en er leek geen ophouden aan. Druilig lagen de verre weiden; hoe dicht we Leiden naderden, te dicht werd de trieste miesregen, die vochtig door alles heen drong en langzamerhand heel het landschap tot 'n onzure en doodsche verlatenheid maakte. Het daglicht kwijnde. Triestig zoude de dag z'n voorgeschreven uren af, als 'n moede en troosteloze werker, bij 'n langdurigen arbeidstijd. We begonnen uit te zien naar Bodegraven, waar we weer wat dicht bij ons doel zouden zijn, en dachten met verlangen naar de warme en goed verlichte tea-zaal, die we ons zelve beloofd hadden.

M'n reisgezellin zei al langden tijd niets. Plotseling werd ze levendig en net toen we Bodegraven inreden, haalde ze 'n zakje verrukkelijke marrons glacés te voorschijn, die ze den vorigen dag bij den eenigen confiseur van ons dorp voor deze reis gekocht had en die ze bijna vergeten was! Zoo had 't wéér haar te pakken gekregen!

— O, zei ze, marrons!

Anders niet....

De pechduivel, die op ons geloerd had, had beet. Hij had het ingericht, 'n duivel waardig.... Hij had ons niet kunnen pakken, maar alleen wat wind en wat regen op m'n vrouw laten neerkomen

HET STADHUIS TE MIDDELBURG.

en deze zoo wat murwer gekregen. Hij had haar de marrons glacées doen vergeten en haar juist op dit oogenblik haar die doen herinneren. Net op 't oogenblik, dat we te Bodegraven... voorbij den brug reden, die we over hadden moeten gaan, en waar we nu, verrukt door de marrons, en bezig gehouden door 'n wagen die verkeerd uitwek, voorbij reden, recht uit, steeds maar recht uit. Maar we bemerkten niets, we reden door, raakten 't dorp uit, opgekikkerd door de trouvaille, en m'n vrouw, die door de marrons opeens weer de hemel open gezien had, de hemel van lichtende winkels, en „goddelijke” etalages, de hemel van blij-druk stadsverkeer, van „heerlijke” zijden blouses en andere, in 'n sportverhaal niet passende zijden heerlijkheden, lachte weer honderd uit. We reden blij door, tot opeens ik rondzag en wat je noemt, 'n verkeerden indruk kreeg, namelijk, dat zich vaag aan me opdrong, dat 't hier niet wàs. Ik reed door, tòch, tot we opeens op 'n grintweg stonden en we het duidelijk zàgen...

— Verduiveld! riep ik uit.

— Wat is er? vroeg ze verbaasd, ze luisterde naar de motor, dacht dat 't daarin stak. Maar die snorde onvermoeid door.

— We zijn verkeerd gereden!...

— Verkeerd? Waar is de kaart?

Dat was weer een streek van den duivel. Ze greep den kaart.

— Ja, laat maar, we hadden de brug over ontmoeten, we zijn er voorbij gereden; stom, hoor! riep ik, niks vergenoegd en stopte.

— Kunnen we niet doorrijden en ergens weer de weg oppikken", vroeg ze.

— Laat es zien....

We keken en zagen dat we in Zwammerdam weer op den weg konden komen. Waarom ook niet, 't was weer eens wat anders en we reden door. De weg was vrij goed, hoewel nat, en we hadden spoedig de 3 K.M. tot Zwammerdam achter den rug. Daar was de brug op en 'n schuit zat vast in de brug, tenminste er was veel geschreeuw en druk beweeg van doende menschen. Wat 'n pech! We schaften raad:

— Laten we doorrijden, raadde m'n vrouw tot het volgend dorp. Weer keken we op de Bondsatlas. In ons nauwe compartimentje bedisselden we. Doen...., niet doen? Bij Alfen werd de grintweg weer straatweg en er was daar 'n brug, vlak bij het bekende café, waar rechtsaf de weg naar Oude Wetering in de richting Amsterdam gaat. Dan maar doen, en we zetten door. De weg was niet te breed, en vlak, en 't woei over 't vlakke water-vlak vrij leelijk in. Maar wat verder was beschutting, leek 't. Véél was 't niet, maar de zes kilometers tot Alphen.... 't was immers niets? We reden dus verder.

En daar gebeurde het dat de pechduivel ons pakte en goed pakte. Den geheelen dag had ie op ons geloerd, hij had ons vergeefs gesard.... tot hier toe. Nu had ie ons. Want plotseling

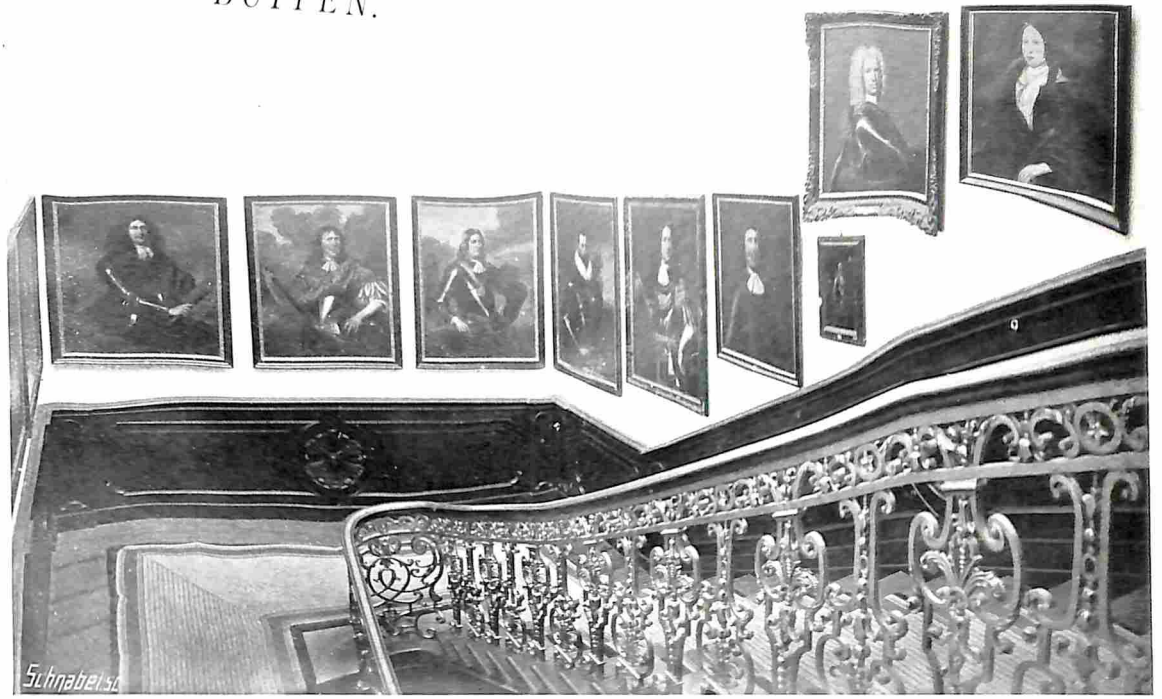

Foto C. Steenberg.

TRAP IN HET STADHUIS TE MIDDELBURG.
AAN DEN WAND PORTRETTEEN DER EVERTSENS.

klonk 'n dof geluid, 'n zuchten van den motor, toen geruischlooze stilte, 'n alleenlijk tikken der kleppen en we stopten en stonden... als 'n paal.... Géén benzine!

— Goed, dat we nog 'n bus bij ons hebben, merkte ik argeloos lachend op en we stapten uit op den natten weg, kropen uit onze kooi in de vinnige vochtigheid van den miezerigen wintermiddag.

Vol moed sloeg ik de bergplaats open...., greep de bus.... hij was leeg!.... Páf stond ik.... ik schudde.... niets.... léég als m'n hand.... Aan m'n verstand gelaat zag m'n vrouw 't:

— Is t ie leeg?.... vroeg ze onthutst.

— Absoluut leeg.... daar snap ik niets van,.... niets!

— Hoe kàn dat?

— Ze moeten 'm leeg gemaakt hebben, maar.... 'k snap 't niet.

.. Hoe krijgen we wat?

We stonden aan den oeverkant in den regen als ontzield: zwiingend opeens geworden tot 'n inerte massa, stond ons wagentje op de natten grintweg. Heel in de verte vòòr ons 'n torentje, heel in de verte achter ons oòk een. Entre ces deux, mon coeur balançait.. Wat te doen?

We pleegden eens het wandeltoerisme te beoefenen. Het was 't eenige wat er te doen was. Aan de overzijde, langs den straatweg, snorde 'n groote tuf voorbij....

— O, jou marrons glacées" zuchtte ik tegen m'n vrouw.

— Weet je er wat op? vroeg ze, doelend op de benzine.

— Zéker, hàlen!!! was m'n antwoord.

— Daarginds....? vroeg ze verbouwereerd.

— Ja, dacht je soms hier aan den slootkant....?

— En ik dan?.... bepeinsde ze.

— Jij kunt je met overgeschoten marrons zoet houden in den wagen tot 'k terugkom....

— Ja, maar.... hakkelde ze, 'k heb er niet meer....!

— Allemaal op?

— Ja.... lachtte ze beduusd.

— Dan ga je maar 'n boek lezen....

— Hoe lang zal 't duren?

Ik keek eens naar het eene torentje, toen naar het andere:

— Vijf kwartier, schat ik.

— Zoo'n tijd, en hier alleen blijven?

— Kind, zei ik, kruip in den wagen en richt 't je gemakkelijk in; lees 'n boek, steek 'n cigaret op, doe wat je wilt, dan ga ik naar Zwammerdam wandelen. 't Is mooi weer en 'k hoop voor 't eten weer thuis te zijn met een volle bus.. Salut en amuseer je" en ik verdween met de leege bus in de richting Zwammerdam.

*

Ik weet niet, of u wel eens de bijzondere genoegens gesavoureed hebt, van in 'n miesregen op 'n natten wintermiddag 'n wandeling, van 'n ruime drie of vier kilometer terug, langs 'n rivier te moeten maken, nadat je 't zelfde eind eerst heen gereden bent. In de eerste plaats schiet je niet op. De boom of het huis, dat je nét passeerde, even voor je stopte, ligt nu, na 'n kwartier loopens, nog bijkans even ver van je af, als toen je vertrok. Kijk je om, dan wordt het punt van vertrek nauwelijks kleiner, en als je dan berekent, dat gindsche toren, wil je op de helft van het traject zijn, van natuurlijke grootte zal moeten worden en je wagen alsdan 'n niet

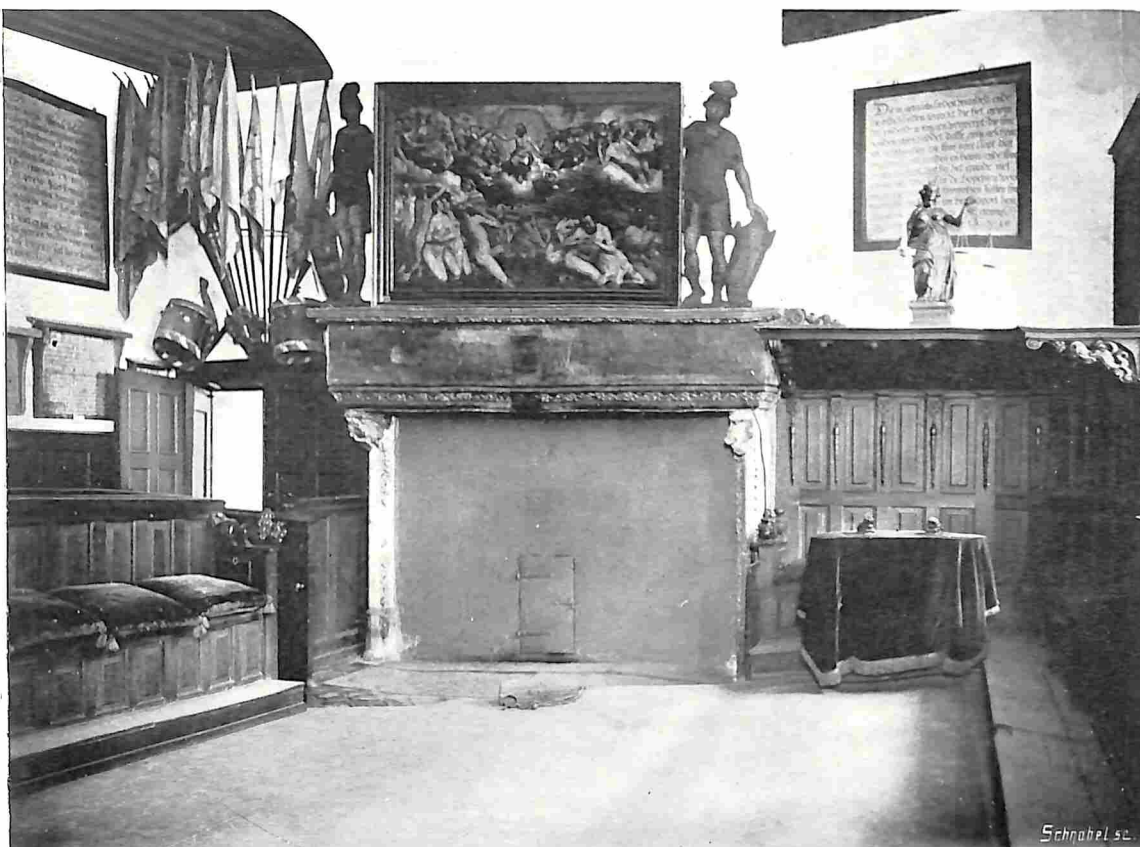

Foto C. Steenberg.

DE VIERSCHAAR IN HET STADHUIS TE MIDDELBURG.

Foto C. Steenbergh.

DEURPORTAAL VAN 1639 IN HET STADHUIS
TE MIDDELBURG.

te onderkennen iets in de wijde der nevelachtige verten zal zijn, dan krijg je 'n gevoel of je de eerste stappen hebt gezet voor 'n wereldreis.

Zoo aanvaardde ik den tocht naar het dorp. Het was opeens, na het verblijf in het nauwe schemerachtige auto-interieurtje vol motorgegons, 'n haast klemmende stilte, waarin alleen het knarsende grint onder m'n schoenen in weerklonk, 'n wijde tevens ondanks de regenwels, waarin je je eenzaam en verlaten terugvond. Thans pas drong de geest van het buiten-zijn tot me door. Ruimte om me, waarin ik me haast klein voelde; niets dan 'n wandelaar op stap, langs 'n buitenweg en langs 'n stroom met ruischend riet, was ik. De afternoon-tea, het prettige winkelen, de bioscope, schouwburg of café met 'n strijkje, toiletten, paarlgeschitter en avondtoiletten om blanke schouders, heel de luxe van het avondleven van 'n groote stad, het verdween bij het regelmatige eentonige stappen langs dien vaartweg, waar behalve die stappen, niets dan het druppen van den regen en het stille kabelen van het water langs den oever te hooren was. De wind sloeg me de regen achter tegen m'n gummi-jas aan. Het hoofd achterover, regen en wind trotseerend, de gele bus torsend, liep ik door. Even keek ik om. De weg langs de vaart lag eenzaam. Langs den rand stond dood-alleen het wagentje; daarin zat nu m'n tochtgenoot achter 't stuur te lezen; als ze las tenminste, en niet in nog 'n andere zak 'n nieuwe délicatesse gevonden had.

We zouden nu wel, zoo bepeinsde ik, onze tea missen en we zouden ook niet vroeg eten, maar après-tout was alles toch zoo erg niet; de wandeling was best en zoo'n intermezzo midden in de wei en het Hollandsche polderland had zelfs 'n charme. De boerderijen en het mooie riviergezicht, was heusch prettig en je voelde je frisch zoo in den regen. En moedig stapte ik door.

Maar hoe optimistisch ook gestemd, na 'n flink half uur begon de wandeling

me te vervelen en ik peinsde hoe de terugkomst te verhaasten. Bovendien zat m'n vrouw er alleen, en je weet niet wat er gebeuren kon. Ik stapte dus wat aan en was spoedig in 't dorp. Bij den bondsrijwielhersteller kreeg ik gelukkig wat benzine en nu wilde ik gauw terug. Toen kreeg ik 'n plan. Van den rijwielman nam ik 'n jongen mee en 'n fiets, en met die twee, de jongen óók op 'n fiets, trokken we terug naar het karretje. 't Ging tegen wind in, maar toch waren we er in heel wat korter tijd, dan de heenreis geduurd had. Maar m'n vrouw was niets verrast. Ruim 'n uur had ze er gezeten, verdiept in 'n boek van Hans Martin „Malle Gevallen”, en ik trof haar, dat ze tranen zat te lachen in 'n hoekje van den wagen met 'n zakje bonbons, 'n nieuw, nog onaangeroerd op d'r schoot, heelemaal vergeten waar ze was, en verbaasd opziend, dat ik zóó gauw terug was.

Met 'n fooi en de fietsen verdween 't rijwieljong. De motor werd aangeslagen en spoedig zaten we weer gepakt en gezakt in ons klein knus interieurtje en geraakten we op den straatweg te Alphen. In het gezellige café aan den waterkant dronken we 'n warme kop thee. Dat was onze afternoon-tea, maar we treurden niet. Het was vijf uur geworden en de lichten moesten op. In eenen trek ging 't door naar den Haag, waar we over zessen aankwamen, ietwat vochtig, maar gezond en wel en toch vroolijk!

Dat we ons echter door 'n vroolijk diner, met veel licht en muziek en veel bloemen schadeloos hebben gesteld voor de verloren tango-tea, dat is begrijpelijk. Après-tout had de pechduivel toch 'n strop aan ons gehad. Maar ik durf er niet méér van te zeggen, want we rijden heel veel, en dan moet je dien meneer 'n klein beetje menageeren, ziet u!

TOM SCHILPEROORT.

Ontwerp eener Moderne Schoonheidsleer voor den Tuinaanleg.

V. DE VORM- EN CONSTRUCTIEVE ELEMENTEN VAN DEN HEDENDAAGSCHEN GEORDENDEN TUIN.

MEN kan geen volstrekte grondregels geven voor den aanleg van 'den tuin, maar men kan in het algemeen zeggen, dat de keus van het ontwerp bepaald moet worden door de geaardheid van het terrein en daarenboven door de bestemming, die men aan den tuin wil geven.

Dit eenmaal aangenomen, kunnen wij zeggen: indien de omstandigheden zich ertoe leenen, en dit zal bijna altijd het geval zijn, legt dan uw tuin in een regelmatigen stijl, en vooral vlak bij uwe woning aan; zoo brengt gij een zeker verband tusschen beide. Niets toch doet aangamer en rustiger aan dan de langzame overgang van den architecturalen lijnenbouw uwer woning in het door u in de natuur aangebrachte lijnenspel van uw tuin.

Laat uw ontwerp regelmatig zijn, want juist de meetkundige verdeling eigent zich het best voor nuttige doeleinden: een moestuin, een boomgaard, speelvelden enzovoorts. Immers het is de doelmatigheid, die in de eerste plaats door den hedendaagschen architect in het oog moet gehouden worden.

Laat uw ontwerp regelmatig zijn, indien gij wenscht dat de verdeling van uw tuin bij den eersten oogopslag worde be-

Foto C. Steenbergh.

ZAAL IN HET STADHUIS TE MIDDELBURG.

grepen, en op die wijze aan allen, die bij de vele onregelmatig ontworpen tuinen in verwarring raken, in zijn duidelijkheid moge voldoen.

Laat uw ontwerp regelmatig zijn, omdat Kunst beduidt Schepping, Compositie, beheerscht door wetten, die wij aan de natuur opleggen, en niet eene nabootsing der natuur, min of meer gerangschikt.

Wij zullen eens nagaan, welke middelen ons ten dienste staan om aan een architecturale ordening van den tuin de grootste schilderachtigheid te verlenen.

* * *
DE TERRASSEN. In hooge mate decoratief zijn de terrassen, het voetstuk van het huis.

Hoe groot moeten zij zijn? Hoe hoog moeten zij zijn?

Dat hangt af van den omvang van het gebouw. Daarmede moeten zij verband houden; immers, zij vormen er het voetstuk van. Hoevele moet men er aanleggen, een, twee of meer?

De vorming van het terrein, de oneffenheden van den bodem der streek zullen het u aangeven, indien gij een begrip van constructie hebt.

Doch bij een vlak of licht golvend terrein is het noodig dat de terrassen naar verhouding hoog zijn, en zulks om verscheidene redenen. Een huis, dat vrijwel op den beganen grond gebouwd is, of niet voldoende er boven uitsteekt, heeft het onaangename aanzien van gedrukktheid. Ook indien het huis te hoog staat, kan daaraan worden tegemoet gekomen bij de samenstelling der terrassen. Bij een zeer bergachtig terrein hebben de terrassen weder een andere taak. Op een helling bijvoorbeeld zullen de terrassen, mits goed van verhouding, ons den indruk geven dat het huis daar stevig vastgehouden wordt en dus niet voorwaarts glijden kan, en er is niets te bedenken, dat beter den indruk van onwrikbaarheid bevestigt.

Op terreinen, die slechts licht golvend zijn, kunnen de terrassen door taluds worden geschoord.

De taluds kunnen ook vervangen worden door de steunmuren, welke men desgewenscht bekronen kan met steenen leuningen. Waar die muren, of taluds, door de trappen worden doorsneden is het de natuurlijke plaats voor het aanbrengen van waarlijk „schilderachtige” versieringen. Klimplanten, als rozelaars, clematis, glycinen en kamperfoelie, de wijnstok en de wilde wingerd, klimop in allerlei schakeering, met monsterlijk groote of wel kostelijk fijne bladen zullen zich langs de gebeeldhouwde trapranden hier en daar opslingeren, en duizenden welriekende ranken, overladen van bloemen en trossen, zullen de hardsteenen leuningen omstrengelen.

In de muurvoegen zijn de bloemen als reeksen van kostelijke edelsteenen, en in het daglicht is het één fonkeling; om de schoone lippen van het marmer speelt het als een fijne glimlach, en aan de machtige kaken van het graniet ziet men het ontluiken als

DE „WILD-GARDEN” OF HET THEMA DER VERRIJKTE NATUUR.

oog, zoo donzig onder den voetentred.

Men moet er voor zorgen, dat de vertrekken, welke het gunstigst gelegen zijn, — die het best beschutting tegen den wind bieden; die het schaduwrijkst of het zonnigst zijn, die het schoonste uitzicht op het landschap geven — wijd geopend kunnen worden, onmiddellijk aan het grasveld. Doorgangen met tegels geplaveid, binnenplaatsen in Venetiaanschen of Romeinschen trant kunnen op een of andere wijze iets schilderachtigs krijgen, indien uit de voegen dier tegels hier en daar lage bloemsornten bloeien, en geen enkele van die regelmatige onderdeelen zal ooit zoo streng zijn, dat het de betoovering niet ondergaat van een gespaarden, liefelijken boom, die lommerrijk maakt, en schoonheid, — hetzij dan „schilderachtige” of eenvoudig decoratieve, — verleent aan zijn omgeving.

* * *
DE WATERWERKEN. In den tuin van Le Nôtre waren de waterwerken, gelijk wij zeiden, slechts in aanzien „terwille van hun meetkundig oppervlak en de geschiktheid om op onzen geest een indruk te weeg te brengen”.

Wij voor ons kunnen ons een gracht, die met haar strakheid onzen zin voor ordening, regelmaat en groote lijnen bevredigt, bezielt denken door een pralend decor van waterplanten en de zuivere gladheid van haar kristallen spiegel aangenaam afgewisseld met weelderige waterlelies, rondom welke de japansche lischbloemen zijn neergestreken als een vlucht fantastische vlinders uit warme landen, wuivend met de vleugels en starend naar de verderfelijke bloemen.

* * *
DE VASTE PLANTEN. Aan de omvangrijke borders en aan de perken van vaste planten wordt een zelfde rol toegekend als tot nu toe aan de koude en eentonige reeksen geraniums, doch hoeveel levendiger, afwisselender, frisscher, echter en „schilderachtiger” zijn zij.

De geranium, — afgezien ervan dat haar jaarlijksche aankweek dure broeikassen vereischt, aan welker verweekeljkende atmosfeer de tuinman gaarne een groot deel van zijn energie overlaat, — de geranium heeft een hoedanigheid, die haar voor den geordenden tuin ongeschikt maakt, en deze eigenschap is dat zij van de Meimaand af tot de eerste vorst onafgebroken bloeit. Men heeft in het algemeen, ten onrechte, een zekeren weerzin van de zoo geheeten eentonigheid van den geordenden tuin, en men maakt hem daarbij nog eentoniger door hem te versieren met een bloem, schreeuwend van kleur en daarbij onveranderlijk hetzelfde: de geranium! Dit is onzin. Het berust alles op misverstand en verwarring.

Wij zagen, dat Le Nôtre zeer weinig werk van de perken maakte.

De hoofdzaak voor Le Nôtre was, — men kan dit niet genoeg herhalen, — de weidsche ordening van het geheel, en dat niet door uitsluitende gelijkvormigheid der onderdeelen doch door het evenwichtig tegenover elkander stellen dezer onderdeelen.

Het is de structuur, het samenstel, dat is het algemeen beginsel, wat nog heden van even groote waarde is, en altijd een bron zal blijven van nieuwe mogelijkheden. Doch men heeft naar die mogelijkheden niet gezocht, en zich meer beziggehouden met een klein onderdeel, een bijkomstigheid te midden der decoratieve deelen — italiaansche bosschages en waterwerken, — die hij in zijn ontwerpen aangaf; dit onderdeel was: het grasveld omringd met bloemperken.

DE „WILD-GARDEN”. DE WONDERBAARLIJKE BLOEI VAN HET BERENLOOK IN HET ZONIËNBOSCH BIJ BRUSSEL.

Onder het geboomte golft een zee van witte bloemen en spreidt als een sneeuw wit schuim, dat hoog tegen de hellingen van de vallei opspat. Deze natuurlijke toover is het beginsel van den „Wild-garden”, het thema der verrijkte natuur.

En dat bloemperk werd nu tot een der eigenlijke grondslagen, tot een der wezenlijke kenmerken, ja, menigmaal tot het eenige kenmerk van den „Franschen tuin”, en met dezen weidschen naam plachten de lieden elk grasperk aan te duiden, dat met een rij geraniums omringd was, al besloeg het geen grooter oppervlak dan een zakdoek.

Schaamteloos ving men aan, — en waarom zou men dat niet doen, daar de traditie toch gebroken was, — met in de oude verbasterde vormen de nieuwe materialen van de moderne tuinkunst te gieten. En de geranium was daarbij het eerste.

Eindelijk had men zoozeer elk begrip omtrent de samenstelling van den Franschen tuin verloren, dat de ingebeelde geranium, de lijfeigene van gisteren, de parvenu, die trouwens elders zeer wel een geschikter plaats vinden kon, de gewijde tuinen van Le Nôtre ontheiligt; nadat zij alle harmonie op haar doortocht gedood heeft, stalt zij haar kakelbonte alledaagsheid uit temidden der prachtige groene tapijten, verbreekt zij de eenheid, bederft zij de doorkijken en is in haar gemeenheid een smakeloze kermisuitstalling gelijk. De geranium is trouwens op zooveel andere, en wel goede manieren te benutten, zoodat men haar gerust verbannen kan uit die plaatsen, die zij door haar aanwezigheid bederft.

In den modernen geordenden tuin daarentegen zal het bloemperk met vaste planten een belangrijke rol spelen.

De aanplanting van al die bloemen en gewassen, uitteraard reeds zoo „schilderachtig”, voert vanzelf tot die genoegelijke natuurlijke ongedwongenheid, tot die vaak wilde uitbundigheid, tot die weerbarstigheid, welke de natuur vertoont zoodra men poogt haar binnen perken te dwingen; en tot dien machtigen overvloed van kracht en leven in den tuin.

Groene velden als die uit sprookjes, eindeloos lang aan weerszijden omgrend door fantastische en reusachtige reeken van allerlei veelkleurige bloemen. Ze zijn als vloeiende stroomen van vlammen, die hun heete lava spoelen door de lanen, die als telescopen zijn, naar verre einders gericht; vredige bloemperken van een stemmige en wel doordachte kleurengroeping zijn als een sober borduurwerk. De witte leliën hebben een zuiverheid als maagdekens bij een ommegang, terwijl het vingerhoedskruid met zijn roode klokken een lieflijk kleurenspeel beiert; papavers schallen luide kleuren uit; men ziet de bont gepluimde lupinen in lange optochten; riddersporen en maluwrozen voegen zich bij hen, chrysanthen, pyrethrom en asters breiden zich uit als tot een veelkleurig uitspansel; floxen vlammen, pioenen gloeien als donkere vuren; het is een onuitputtelijke overvloed van schilderachtige schoonheid; en eindeloos zijn de verscheidenheden om het karakter, dat men op een of andere plek tot uitdrukking brengen wil, aan te geven.

Door samen-zoowel als door tegenstellingen van kleuren en vormen zal men

DE „WILD-GARDEN.”
GENATURALISEERDE NARCISSEN OP HET LANDGOED „DU ROND-CHÈNE”
BIJ ESNEUX.

de scherpe grenslijnen van een geheel kunnen verzachten. Men zal ook de teekening waar noodig kunnen verscherpen door hagen van taxus-heesters, hulst, heesters van liguster, hagebeuken, witte doornstruiken al of niet doorstrengeld met klimplanten, clematis bijvoorbeeld of kamperfoelie; ook zal men de grenslijnen desgewenscht soepeler kunnen maken door fijner, luchtiger gewassen erlangs te planten, waarbij dan altijd rekening met het karakter van het geheel dient te worden gehouden.

* * *

DE PERGOLA. Het is de Pergola eindelijk, die al deze be-

DE „WILD-GARDEN.”

Genaturaliseerae anemone apennina in het Avington-Park te Winchester. Merkwaardige toepassing van het grondbeginsel van den „Wild-Garden”. Een der grootste verdiensten van deze soort tuinen is, dat zij aanpassen aan het physionomisch karakter van het landschap, van de streek, een eigenschap, die meer dan de zonderlinge bedenkfels van velerlei persoonlijkheden, verband houdt met het groote Algemeene, gelijk alle nieuwe kunst dit te dienen tracht. Hierbij moeten wij opmerken, dat alle werken van grooten stijl in de Tuinkunst hebben beantwoord aan dien eisch, welke slechts door ontwaarden ontkend werd.

koorlijkheden bekroont en als het ware de troon wordt voor de vorstinnen van het bloemenrijk: de rozelaars.

De Pergola, van Italiaanschen oorsprong, is een der liefelijkste onderdeelen van den modernen tuin. In aanzien en architectuur kan zij zeer verschillend zijn. Men maakt ze met pijlers van zeldzaam marmer, en, daarover liggende, luchtige kruisramen van latwerk, waaruit de gouden trossen van den wijnstok omlaag hangen, doch evenzeer met eenvoudige portiekjes, al of niet door boomschors overdekt en doorstrengeld met slingerplanten.

Op dit terrein kan de verbeelding haar spel drijven, en de goede smaak zal zich op velerlei wijs daar kunnen uitspreken. De kunstenaar is hier bouwer en versierder tevens; architectuur en tuinkunst vullen hier elkaar aan.

Prieëlen, berceaux en loofgangen, „salles de verdure”, „chambres de fraîcheur”, „reposoirs”, etc., ze zijn alle met de Pergola verwant.

Geëigend om alle vormen aan te nemen, gemakkelijk overal te bouwen, is zij uiterst geschikt om regelmatige bloemperken, grasvelden of waterwerken te omlijsten. Verder doorgevoerd, wordt zij tot een galerij, die het speelveld, den ganschen bloemenhof of geheel den moestuin omvat. Zij viert haar zegepraal van schoonheid in de rozengarde, en steeds omringt zij zich met den feestelijken praal van vruchtentrossen en bloemfestoenen.

(Wordt vervolgd). LOUIS VAN DER SWAELMEN.

DE BLAUWE MUUR.

Uit het Engelsch van

(33) RICHARD WASHBURN CHILD.

II. MARY VANCE.

ACHT dagen later werd ik aan boord gebracht van een zeilschip, en toen wij in volle zee waren, werd ik door een schurkachtigen kapitein gedwongen tot het verrichten van gewoon matrozenwerk. Dat experiment ben ik nooit te boven gekomen. Mijn geest leerde den troost, die er steekt in den omgang met andere geesten, die enkel de meest elementaire gedachten voeden. De groote vulgariteit van stuwadoors, scheepskellners, circus-equipages en soldaten had een bekoring voor mij waarvan ik tevoren nooit gedroomd had. Ik trad in de broederschap van hen die leven in de onderste maatschappelijke lagen, en bevond dat ik alweder beschouwd werd als iemand die stond boven degenen met wie ik omging, en die misschien fortuinlijker was. Zelfs hoewel ik een ruwheid aan den dag legde als de beste, werd ik beschouwd als iemand van onmiskenbare handigheid. Zoo de deftige standen der maatschappij mijn ijdelheid al niet meer wilden streelen, wilden de verdorven, onbeschaafde klassen dit wel van hen overnemen. Het Lot wierp mij midden tusschen hen, opdat er niets ongedaan zou blijven om mij te lokken naar het laagste punt der ontarding.

DE „WILD GARDEN”. PERGOLA OP WYCK CROSS PLACE, KENT.
AANLEG VAN THOMAS H MAWSON.

Ik heb den gang dier jaren niet bijgehouden, en heb ook nooit begrepen waarom Mary Vance mij trouwde, en evenmin waarom zij zoo geduldig, trouw, teeder en vriendelijk was. Ik was van den bovensten sport van de ladder gedaald en ging nog steeds naar beneden. Zij was voortgekomen uit de maatschappelijke droesem, en steeg. Wij ontmoetten elkaar onderweg. Ik huwde haar niet omdat ik haar liefhad, maar omdat zij mij liefhad en ik dit niet kon begrijpen. Zij was een eenzaam, moe straatkind, dat bij het tooneel gegaan was, in 't minst geen succes gehad had, en wier licht-rood haar altijd met slierten om haar hals en oogen hing; maar niettegenstaande dit alles kon ik nog niet begrijpen, waarom zij mij uitkoos als voorwerp harer vereering. Zij was trouw als een hond. Ik zie haar nu nog, zooals zij op zekeren dag gromde en de tanden liet zien om de politie te beletten mij mee te nemen naar het bureau. Ik zie nog hoe zij karbonade placht te bakken boven een gaspitje. Zij verkeerde in den waan dat ik John Chalmers heette. Eindelijk leerde ik haar liefhebben. Ik leerde haar liefhebben, en juist daarom leerde ik mijzelf hater. Zij verdiende zooveel goeds, en ontving van mijn kant zoo weinig anders dan de uitingen van mijn slecht humeur, mijn heftigheid en scheldwoorden.

Terwijl wij er het ergst aan toe waren en zelfs geen cent meer hadden om voedsel te koopen, werd ons dochttertje geboren. Het eenige, dat wij niet naar den lommerd gebracht hadden, was een gouden medaillon dat zij nooit van haar hals gedaan had, omdat haar moeder wenschte dat zij het dragen zou, en dat haar steeds voor onheil behoed had.

Zij deed het af en deed het om den hals van het kind, en de tranen kwamen mij in de oogen — de eerste in vijfendertig jaren. „Wij zullen haar Marie noemen”, zeide ik, half bedwemd van geluk.

Vier uur later bevond ik mij op een werf, en kroop op mijn handen en knieën rond, waanzinnig door overmatig gebruik van sterken drank, terwijl er een politie-agent bij mij stond en ook een troep baliekluiers, die brulden van het lachen over mijn toestand. En bij die gelegenheid, toen mijn brein langzamerhand helderder werd, zag ik wat ik gedaan had. Duizend maal had ik gezworen dat nooit te doen. En nu was het gebeurd. Ik was verantwoordelijk geworden voor het leven van een ander levend wezen, in welks aderen mijn Lloed stroomde. Ik had de zwaarste aller misdaden bedreven!

Het is mij onmogelijk het verschrikkelijke van deze gedachte te beschrijven. Zij verliet mij geen oogenblik. Ik begon op mid-delen te zinnen om wat ik gedaan had, ongedaan te maken. Ik had, woest en tegelijk in vloeken losbrekend, — dat er een dag mocht komen, waarop het kleine, lachende wezentje sterven mocht.

„Zij heeft jouw oogen”, zeide Mary, naar mij opkijkend met een glimlach op haar magere, hongerige gezicht.

Ik ontvluchtte in allerijl onze vuile kamertjes, als iemand die door een duivel achtervolgd wordt. Maar hoe hard ik ook liep, die woorden achtervolgden mij. Ik brulde het uit van smart.

„Ik doe het!” zei ik telkens weer.
„Ik zal het kind dooden! Ik zal het vermoorden!”

Ik geloofde dat ik gelijk had. Ik geloofde dat het beste, en niet het slechtste in mij gesproken had. Ik meende mijn misdaad door een andere te moeten uitdelgen. Ik geloofde dat ik beginnen moest met den weg hiertoe te bereiden.

„Als ze nu eens stierf”, zeide ik tot mijn vrouw.

„Dan zou ik van verdriet óók sterven”, zeide zij.

Ik kon de uitdrukking van haar gelaat niet aanzien.

„Dit is het eenige geluk dat ik ooit gekend heb”, zeide zij, terwijl zij het kleine lichaampje dicht tegen zich aandrukte.

Op dat oogenblik geloofde ik, dat ik nooit zou kunnen doen wat ik mij voorgenomen had. Ik wist dat ik Mary's geluk nooit zou kunnen rooven. Ik voelde mij gevangen als een rat in een val. Het bloed mijner vaderen stroomde in een nieuw huis van vleesch en been! Ik had de groote misdaad bedreven! En er was niets meer aan te doen!

Doch wij zijn als marionetten in een spel. Ziet slechts!

Nog geen maand daarna had de dokter van de kliniek verklaard dat mijn vrouw toring had en ongeneeslijk was.

„Het ergste van alles is”, zeide hij, „dat zij zal moeten lijden zonder hoop, en zonder dat het ergens goed voor is.” (Wordt vervolgd).